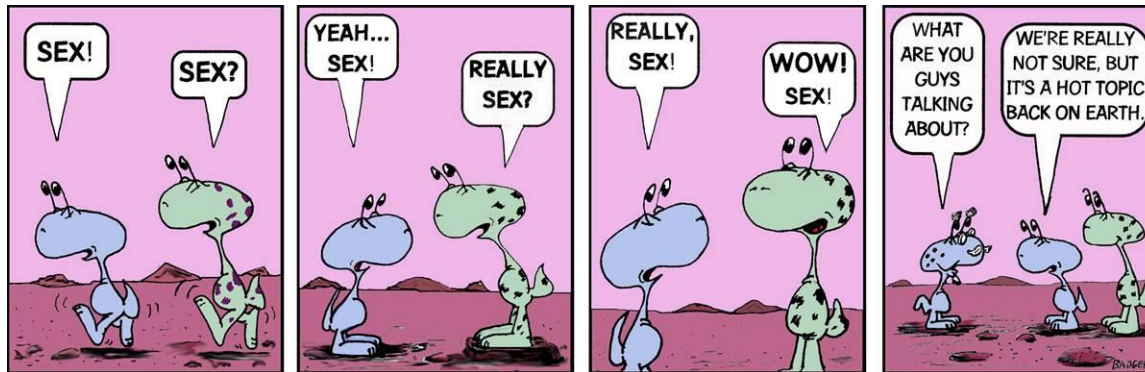

Seksualiteit & Dementie: niet altijd rozengeur en maneschijn

Jesse Verschuren
UC Leuven-Limburg
Expertisecel Active Ageing

© Al Badger

Wat is seksualiteit?

- Ieder heeft een eigen definitie
 - Zowel zorgverleners als bewoners/ patiënten/ cliënten/ ...
 - Belangrijk om hier bewust van te zijn
- Een heel breed begrip
- Ook in 2015 nog een taboe
 - Zeker als het gaat over ouderen
 - Zeker als het gaat over mensen met een beperking

Wat is seksualiteit?

**40 DAGEN
MINDER ENERGIE
VERBRUIKEN**

**KLINKT MAKKELIJKER
DAN 40 DAGEN
ZONDER SEKS**

Loesje

www.loesje.nl amsterdam@loesje.nl

**DENKT U
OOK ALTIJD STIEKEM
AAN SEKS
TIJDENS DE AFWAS**

Loesje

Postbus 1045
6801 BA Arnhem
www.loesje.nl

GEK

**TIJDENS SEKS
DENK IK NOOIT
AAN VERGADEREN**

Loesje

amsterdam@loesje.nl

Hoe sta ik tegenover seksualiteit?

OCMW HASSELT - be
Partner in lokaal welzijn

**Mensen met een beperking denken
niet meer aan seks**

Ouderen hebben geen seks meer

- Brecher (1981)
 - 4246 personen, tussen 50 en 93 jaar
 - Minder geslachtsgemeenschap, maar wel andere seksuele activiteiten
 - 75% van de mannen en 87% van de vrouwen: seks is 'tamelijk belangrijk' tot 'zeer belangrijk' aspect van de relatie

Ouderen en seksualiteit

- Sexpert-onderzoek Vlaanderen (2013)
 - Van de 100 vrouwen ouder dan 65 jaar hadden er 64 de voorbije zes maanden geen seks, tegen 43 mannen op de 100
 - Geen vaste partner omdat hun partner is overleden of omdat ze gescheiden zijn
 - Dames zeggen dat ze er geen behoefte aan hebben, de heren roepen gezondheidsredenen in
 - Masturbatie bij 65-plussers
 - 35% van de mannen
 - 45% van de vrouwen

Ouderen en seksualiteit

OCMW HASSELT.be
Partner in lokaal welzijn

- Personen tussen 60 en 70 jaar
 - 91% van de mannen
 - 81% van de vrouwen zijn nog seksueel actief
- Personen ouder dan 70 jaar
 - 79% van de mannen
 - 65% van de vrouwen zijn nog seksueel actief
 - 58% van de mannen
 - 50% van de vrouwen hebben minstens één keer per week seks

Ouderen en seksualiteit

Seksualiteit past niet in een zorginstelling

**Ik vind het moeilijk om om te gaan
met seksualiteit op mijn werkplek**

- Afhankelijk van welke delen van de hersenen aangetast zijn & welke medicatie men neemt
- Meer, minder of geen interesse in seks
- Niet altijd meer in staat om seksueel te presteren
- Veranderingen in seksuele 'manieren': bijvoorbeeld minder gevoelig zijn voor de behoeften van de ander of seksuele agressie vertonen

Dementie en seksualiteit

- Veranderingen in mate van inhibitie: persoon kan dingen doen of zeggen die hij/zij vroeger niet gedaan of gezegd zou hebben
- Niet seksueel gedrag toch seksueel interpreteren
 - cfr. kleine kinderen

Dementie en seksualiteit

- Pieter (70) lijdt aan een milde vorm van dementie. Zijn geheugen is niet meer optimaal, maar het is wel mogelijk om nog een goed gesprek met hem te voeren. Hij is reeds 5 jaar weduwnaar. Lisa (71) woont in de kamer naast Pieter. Ook zij lijdt aan dementie, maar dan in een ernstigere vorm. Sinds kort vormen ze een koppel. Ze zien er beiden heel erg gelukkig uit, en willen dat geluk met iedereen delen. Lisa loopt geregeld bij Pieter langs om hem te knuffelen en te kussen. Afgelopen week gebeurde dit opnieuw, toen de kleindochter van Pieter net op bezoek was. Zij was niet op de hoogte van de nieuwe relatie van haar grootvader, en schrok toen Lisa en Pieter elkaar begonnen te kussen.

Casus 1

- Zou je de (klein)kinderen hiervan op de hoogte brengen?
- Is dit anders dan twee burens die een relatie beginnen?
- Moeten er afspraken gemaakt worden met Pieter en Lisa?
 - Zo ja, welke?

Casus 1

- Jos (78) en Louise (73) hebben elkaar leren kennen in het WZC. Ze brengen veel tijd samen door, al babbelend, soms zwijgend, soms ook knuffelend en kussend. Jos vindt het vervelend dat hij nooit 'op zijn gemak' is. Er kan altijd iemand binnenkomen in hun kamer, en als dat gebeurt op een moment dat Louise en hij aan het knuffelen of kussen zijn, voelt Jos zich net een klein kind dat betraapt wordt.

Casus 2

- Kaart aan de deur met pijl zodat Jos en Louise kunnen aanduiden of ze gestoord willen/mogen worden
 - Wat als zij de enigen zijn die zo'n kaartje hebben?

Casus 2

- Georges (81) heeft reeds jaren de ziekte van Parkinson. Zijn vrouw Yvette (79) lijdt aan dementie in een vergevorderd stadium. Ze wonen samen in het woonzorgcentrum, waar ze een ruime kamer delen. Sinds een aantal weken treffen de zorgverleners Yvette 's morgens geregeld aan met gescheurde nachtkledij. Zijzelf weet 's morgens niet wat er is gebeurd. Georges hult zich aanvankelijk in stilzwijgen, maar geeft na doorvragen aan dat hij 's nachts letterlijk de kleren van zijn vrouw haar lijf scheurt omdat hij zo een onbedwingbare behoefte heeft aan seks.

Casus 3

- Gesprek met zorgverleners
- Gesprek met seksuoloog
- Seksuele dienstverlening voor Georges
- Wat doe je met de kinderen?

Casus 3

- Eigen opvoeding
- Eigen waarden en normen
- Confronterend
- Eigen leefwereld versus leefwereld van de bewoners
- Woordenschat

Waar lopen we tegen aan?

Partner in lokaal welzijn

- Andere generatie
- Individuele invulling van seksualiteit
 - Zijn algemene afspraken mogelijk?
- Wat met de kinderen?
- Wat met de partner?
- Telkens opnieuw maatwerk...

Waar lopen we tegen aan?

Partner in lokaal welzijn

Waar lopen we tegen aan?

Werken op vier niveaus

- Zorgverleners van een andere cultuur
- Bewoners/ patiënten/ cliënten/ ... van een andere cultuur
- Is er in onze maatschappij ruimte voor de seksualiteitsbeleving van ouderen en mensen met een beperking?
- Zien we seks als gezondheids- en welzijnsbevorderend?

Maatschappij

- Bouwkundige inrichting
 - Kamers voor 2?
 - Maak letterlijk en figuurlijk ruimte voor seks
- Organisatie van de verpleging en zorg
 - Tijd?
- Opleiding zorgverleners
- Seksuele dienstverlening?
 - www.aditivzw.be

Beleid woonzorgcentrum

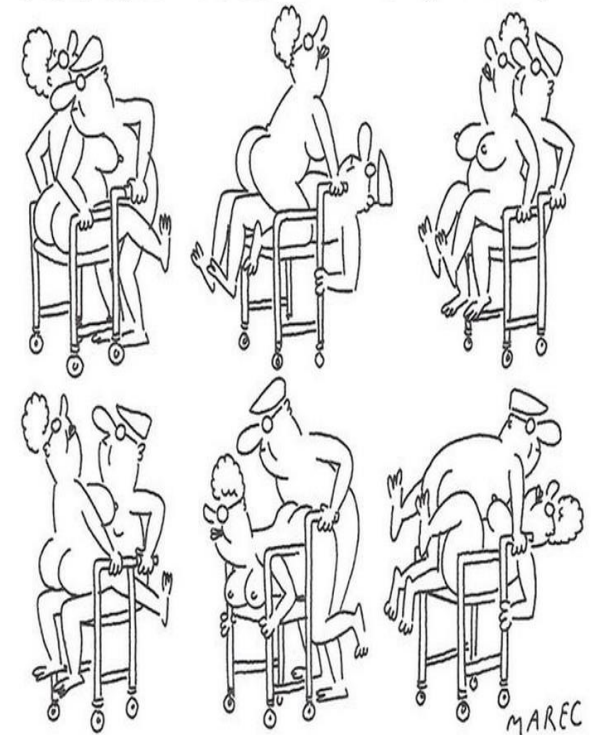
- Seksualiteit > enkel het lichamelijke
 - Kamer binnengaan
 - Inkleding zorginstelling
 - Activiteiten
 - ...
- Communicatie
 - Raadpleging bewoners/ patiënten/ cliënten/ ...
- Sinds januari 2015
 - Verplicht beleid omtrent seksueel grensoverschrijdend gedrag

Beleid woonzorgcentrum

- Duidelijke afspraken binnen het team
- Wat met de partners/kinderen?
- Maatwerk
- Professional inschakelen

KAMASUTRA VOOR SENIOREN

Team

- Je hoeft geen (s)expert te zijn om seks ter sprake te brengen
- Gebruik elke aanzet van éke bewoner/ patiënt/ cliënt/...
- Doorverwijzen
- Partner niet vergeten!
- Hoe wil ik zelf behandeld worden?

Individuele zorgverlener

***Love is the answer isn't it?
But sex raises a lot of very interesting questions.
Alfred Kinsey***

Vragen/ meer informatie:

jesse.verschuren@ucll.be

Tot slot...

OCMW HASSELT.be
Partner in lokaal welzijn

